

commercial secrecy to take appropriate measures to ensure the protection of relevant information from unfair commercial use. Sometimes the misappropriation of a trade secret is the result of industrial espionage, when a person provides classified information to a competitor for monetary or other remuneration.

The main provisions of the North American Free Trade Agreement (NAFTA) on trade secrets are analyzed in comparison with the EU legal system, according to which patent law provides additional incentives for the application of the commercial secrecy regime to protect confidential information. Four approaches to understanding this legal regime in the doctrine of Anglo-Saxon legal systems are analyzed: the theory of contractual obligation, the theory of fiduciary (trust) relations, the theory of misappropriation and the theory of unfair competition. It is concluded that the applied criteria for classifying information as a trade secret are similar, in relation to actions that are not appropriation of a trade secret, in particular, in relation to the 'legalization' of reverse development, which is relevant for the information technology industry. Ukraine has the prospect of including in its legislation an important legal act – the Law of Ukraine on Trade Secrets, which will have a positive impact on the business climate, promote investment attractiveness, and meet the needs of businesses and the state.

Keywords: *trade secret, intellectual property, international treaties, EU law, foreign law, comparative law.*

УДК 346

DOI: 10.31733/2078-3566-2020-4-149-152

**Лілія
МЕЖЕВСЬКА**[©]
кандидат
юридичних наук,
доцент

**Валерія
ВАСИЛЬЧЕНКО**
студентка
юридичного
факультету

(Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ)

РОЛЬ АДВОКАТА ЯК ПРЕДСТАВНИКА В ГОСПОДАРЬСЬКОМУ ПРОЦЕСІ

Розглянуто особливості участі адвоката як представника в господарському процесі. Розглянуто його значення щодо захисту інтересів людини і громадянина, повноцінної реалізації їхніх прав та обов'язків. Зазначені причини нинішньої неактивної участі адвоката в господарських справах. Приділено увагу роботам інших авторів щодо особливостей діяльності адвоката як представника в господарських справах. Проаналізовано положення українського законодавства, що надають адвокату право на здійснення подібного представництва і визначено проблемні питання щодо його врегулювання.

Ключові слова: *адвокат, представник, господарський суд, правова допомога, законодавство України.*

Постановка проблеми. В сучасному світі, коли на перше місце поставлено захист прав і свобод осіб, діяльність адвоката є визначеною, оскільки його першочергова та основна функція – це представництво інтересів суб'єктів у суді, що сприяє повному здійсненню їхніх процесуальних прав та обов'язків.

Участь адвоката в судовому процесі, зокрема в господарському, базується, в першу чергу, на нормах, що регламентують право на правову допомогу. Так, статтею 59 Конституції України передбачено: «Кожен має право на правову допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав. Для забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах в Україні діє адвокатура»[1].

© Межевська Л. В., 2020
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7413-949X>
megevskas38@gmail.com

© Васильченко В. В., 2020
vvaleriavasilchenko749@gmail.com

З урахуванням особливої ролі адвоката як особи, яка поряд з представництвом надає правову допомогу, процесуальне становище адвоката як суб'єкта господарсько-процесуальних правовідносин потребує законодавчого врегулювання. Адже нині участь адвоката як представника сторін і третіх осіб можлива лише в якості процесуального представництва.

У зв'язку з цим на практиці іноді виникають проблеми, пов'язані з участю адвоката в господарському процесі, які, на жаль, не отримують необхідного теоретичного та практичного вирішення, що зумовлює потребу їх детального дослідження та внесення відповідних змін до чинного законодавства.

Загальновідомо, що адвокат – фізична особа, яка набула право на здійснення адвокатської діяльності у порядку, передбаченому Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [2].

Саме представництво адвоката в господарському суді має важливе значення, тому що сприяє повноцінному захисту суб'єктивних прав та інтересів сторін і третіх осіб, реалізації їхніх процесуальних обов'язків, зокрема права на правову допомогу.

Нині в господарському процесуальному кодексі, Законі України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» не приділено достатньої уваги адвокату як представнику судового господарського процесу щодо надання правової допомоги. Це виражається в тому, що не існує конкретної правової норми, на підставі якої він бере участь у господарському процесі, не визначено його процесуальні якості та межі його прав. Це може бути пов'язано з тим, що зазвичай юридичні особи у захисті віддають перевагу своїм штатним юристам, тому не потребують такої допомоги, як, наприклад, фізичні особи в цивільному процесі.

Сформована ситуація демонструє причини неактивної участі адвоката в господарських справах сьогодні і, як наслідок, недостатнього законодавчого закріплення.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Особливості участі адвоката як представника в господарських справах у своїх роботах вивчали такі автори, як В. Е. Беяневич, С. С. Бичкова, О. І. Харитонова, Т. Б. Вільчик, О. Задніпровський, С. А. Халатов, Д. П. Ватман та інші. Адже в умовах судово-правових реформ питання щодо правового становища адвоката як процесуального представника у господарському суді потребує постійної уваги.

На думку О. Задніпровського, адвокат є спеціальним самостійним суб'єктом цивільного, господарського, кримінального й адміністративного процесу, що здійснює в будь-якому суді тільки одну функцію – сприяння захисту законних прав і свобод особи, що представляється ним, з обмеженими правами й обов'язками і представництво її інтересів шляхом надання юридичної допомоги [3].

Наведене твердження щодо спеціального статусу адвоката можна пояснити тим, що його незалежність від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, громадських організацій обумовлює особливе положення порівняно з іншими процесуальними представниками. Це виражається, насамперед, гарантіями, визначеними в статті 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»: неприпустиме будь-яке втручання в адвокатську діяльність, вимагання від адвоката, його помічника, посадових осіб і технічних працівників адвокатських об'єднань відомостей, що становлять адвокатську таємницю, гарантування рівності прав з іншими учасниками провадження, дотримання засад змагальності і свободи в наданні доказів та доведенні їх переконливості та ін.

Отже, той факт, що суд не має права пропонувати адвокату обирати ту або іншу лінію поведінки, впливати на його правову позицію по справі, наділяє адвоката особливими функціями реалізації права на захист і правову допомогу в господарському процесі.

Метою статті є дослідження проблем правового становища адвоката як представника в господарському суді, визначення недосконалостей в законодавчому аспекті і шляхи вирішення цього питання.

Виклад основного матеріалу. Слід відзначити, що діяльність представника при розгляді справи в господарському процесі повинна здійснюватись від імені особи для досягнення найбільш удосконаленого судового рішення та надання допомоги в реалізації її прав.

Участь представника в суді є юридичною дією. У той же час представництво в господарському процесі – це правовідношення, в силу якого судовий представник виконує господарські процесуальні дії в межах повноважень та в інтересах осіб, яку він представляє. З цього випливають права та обов'язки.

У літературі процесуальний представник визначається як учасник судового про-

цесу, який на підставі певних повноважень виступає від імені іншої сторони або третьої особи і виконує процесуальні дії в суді в її інтересах, набуваючи (змінюючи, припиняючи) для неї права та обов'язки [4, с.123].

Тобто, процесуальні права й обов'язки адвоката як представника залежать від того, яким обсягом прав та обов'язків наділена особа, яку він представляє, і в межах повноважень, які закріплені в довіреності.

У господарському судочинстві представництво для адвоката є певним видом публічно-правової діяльності, в основу якої покладено надання змістовної кваліфікованої юридичної допомоги довірителю (клієнтові) і захист прав, свобод та інтересів у правовому спорі з державою.

Незважаючи на таку опосередковану роль адвоката в господарському процесі, його діяльність охоплює певні обов'язки, що спрямовані на повномірне вирішення справи. Це проведення юридичних консультацій і надання порад, допомога в складанні процесуальних документів (позовних заяв, клопотань, апеляційних або касаційних скарг, відзивів), збирання доказів і участь в їх дослідженні, участь у судових засіданнях. Також до повноважень адвоката можна віднести процес недоведення господарських справ до суду (досудове врегулювання спору), що називається «медіація».

У цьому випадку представник не заміщає сторону (окрім законних представників), а лише виступає з метою захисту її прав і законних інтересів.

Роль адвоката полягає в тому, що він повинен бути як сумлінним захисником людини і громадянина, захищаючи їх приватні інтереси, так і відповідально діяти на боці правосуддя.

Тому головною функцією адвокатури як правового інституту є захист прав, свобод та інтересів громадянина. Цей інститут знаходиться на тому ж рівні, що й такі інститути, як суд і прокуратура. Але, здійснюючи публічно-правову функцію, адвокат діє з двох сторін: з однієї – як учасник правової системи, що відповідає за свої приватні та комерційні справи, а з іншої – як представник делегованих йому повноважень державою. Важливим також є сприяння державних органів при розробці законодавства щодо незалежності статусу адвоката.

Проте у будь-якому випадку, якщо постає питання про правомірність дій держави, адвокат повинен бути готовий зайняти справедливую позицію.

Висновки. Отже, згідно з чинним законодавством України є закріплення виключного права адвоката на здійснення процесуального представництва, надана можливість вирішення спору шляхом медіації (досудового врегулювання), що нині є актуальним. І це буде сприяти підвищенню ефективності судового розгляду господарських справ, забезпеченню дотримання принципу законності за рахунок участі професійних, висококваліфікованих представників та цілковитій відповідності європейській практиці. Тільки в такий спосіб, на нашу думку, можна забезпечити можливість реалізації права на правову допомогу та процесуальне представництво, в тому числі – на належному рівні, та, відповідно, створити гарантії дотримання прав і свобод людини та громадянина в межах національної системи судочинства.

Список використаних джерел

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон від 14.10.2014 р. України № 1702-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 27. Ст. 282.
3. Задніпровський О. Здійснення представництва в суді адвокатами і іншими особами. *Юридична практика*. 12.08.2003. № 32 (294).
4. Господарське процесуальне право України : підручник / за ред. О. І. Харитонові. Київ : Істина, 2008. 360 с.
5. Вільчик Т. Б. Організація роботи адвокатури в Україні : навч. посібник ; за ред. к. ю. н., доц. Сібільової Н. В. Харків : Одісей, 2006. 376 с.
6. Зейкан Я. П. Захист у господарській справі : науково-практичний коментар. Київ : КНТ ; О. С. Ліпкан, 2010. 534 с.

Надійшла до редакції 09.12.2020

References

1. Konstytutsiya Ukrayiny [The Constitution of Ukraine] : Zakon Ukrayiny vid 28.06.1996 № 254k/96-VR. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*. 1996. № 30. St. 141.
2. Pro advokaturu ta advokats'ku diyal'nist' [On the Bar and Legal Practice] : Zakon Ukrayiny vid 14.10.2014 r. № 1702-VII. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*. 2013. № 27. St. 282.
3. Zadniprovs'kyy, O. (2003) Zdiysnennya predstavnytstva v sudi advokatamy i inshymy osobamy [Representation in court by lawyers and other persons]. *Yurydychna praktyka*. 12.08. № 32 (294).
4. Hospodars'ke protsesual'ne pravo Ukrayiny [Economic procedural law of Ukraine] :

pidruchnyk / za red. O. I. Kharytonovoyi. Kyiv : Istyna, 2008. 360 s.

5. Vil'chuk, T. B. (2006) Orhanizatsiya roboty advokatury v Ukraini [Organization of the Bar in Ukraine] : navch. posibnyk ; za red. k. yu. n., dots. Sibil'ovoyi N. V. Kharkiv : Odissey. 376 s.

6. Zeykan, Ya. P. (2010) Zakhyst u hospodars'kiy spravi: naukovo-praktychnyy komentar [Protection in economic case: scientific and practical commentary]. Kyiv : KNT ; O. S. Lipkan. 534 s.

SUMMARY

Liliya V. Mezhevska, Valeriya V. Vasylichenko. The lawyer's role as a representative in the economic procedure. The participation of a lawyer is a fundamental component of the trial. After all, there are many people who need qualified legal assistance, primarily to protect their rights and interests.

However, the current legislation of Ukraine regulates the legal relations of procedural representation in different ways, especially with regard to the provision of legal assistance and the performance of functions in court by a lawyer.

This question requires a new comprehensive study, taking into account the peculiarities of the legal position of a lawyer in economic and procedural legal relations as their subject and on its basis the following provision: taking into account the special role of a lawyer as a person providing legal assistance. requires a separate regulatory regulation.

Introduction of norms in the legislation that will be more in line with the direction of strengthening the protection of the rights and legitimate interests of participants in commercial proceedings during the proceedings in the commercial court, provided that their interests are represented by a lawyer. Thus, we can conclude that the specifics of the lawyer in the commercial process is determined by the specifics of the commercial proceedings.

Keywords: lawyer, representative, commercial court, legal aid, legislation of Ukraine.

УДК 349.4

DOI: 10.31733/2078-3566-2020-4-152-156

**Лілія
МЕЖЕВСЬКА**[©]
кандидат
юридичних наук,
доцент

**Марія
КАПІНУС**
студентка
юридичного
факультету

(Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ)

ЗЕМЕЛЬНИЙ МОРАТОРІЙ: ЗАГРОЗИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Досліджено сутність, мету та зміст мораторію на продаж сільськогосподарських земель, встановлені об'єкти мораторію та коло суб'єктів, на яких він розповсюджується. Проаналізовано вплив мораторію на економіку країни, сформульовано ідеї та пропозиції щодо доцільності його продовження. Наведено власні висновки щодо доцільності встановлення обмежень для покупців земель сільськогосподарського призначення після зняття мораторію. Незважаючи на значний масив публікацій щодо мораторію, відкритим залишається питання щодо механізму функціонування ринку землі після його зняття, зокрема щодо можливості купівлі землі іноземцями.

Ключові слова: мораторій, землі сільськогосподарського призначення, право власності на землю, купівля-продаж, земельна реформа, ринок землі, Земельний кодекс України.

Постановка проблеми. Упровадження мораторію спричинило низку проблем різного характеру. Наприклад: купівля-продаж земель, корупція високого рівня, недовіра громадян, монополізація відносин, обмеження прав власників земель, ринок землі. Існу-

© Межевська Л. В., 2020

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7413-949X>

megevaska38@gmail.com

© Капінус М. А., 2020

kapi_masha00@ukr.net